

UKZ - KOMUNISTI KI ZLO INI (lipanj 2016)

MASAKR OKO 2.300 PRETEŽNO MUSLIMANA CIVILA U **KULEN VAKUFU** OD STRANE PARTIZANSKO- ETNI KIH POSTROJBI 1941

<https://bleiburg.jimdo.com/ratne-pri%C4%8De/masakr-u-kulen-vakufu-1941/>

Sprega srpskih partizana i etnika bila je o ita na svim podru jima djelovanja. Tako, u Srbu je 23. listopada 1941. održana smotra etni kog Puka nacionalnog oslobo enja kralja Petra II. na elu s Pajicom Om ikusom, a na smotri je bio i Gojko Polovina te Kata Pejnovi , poznata partizanka, kao lanica OK KPH za Liku, koja je sudjelovala i u organizaciju srpskog ustanka u Lici.

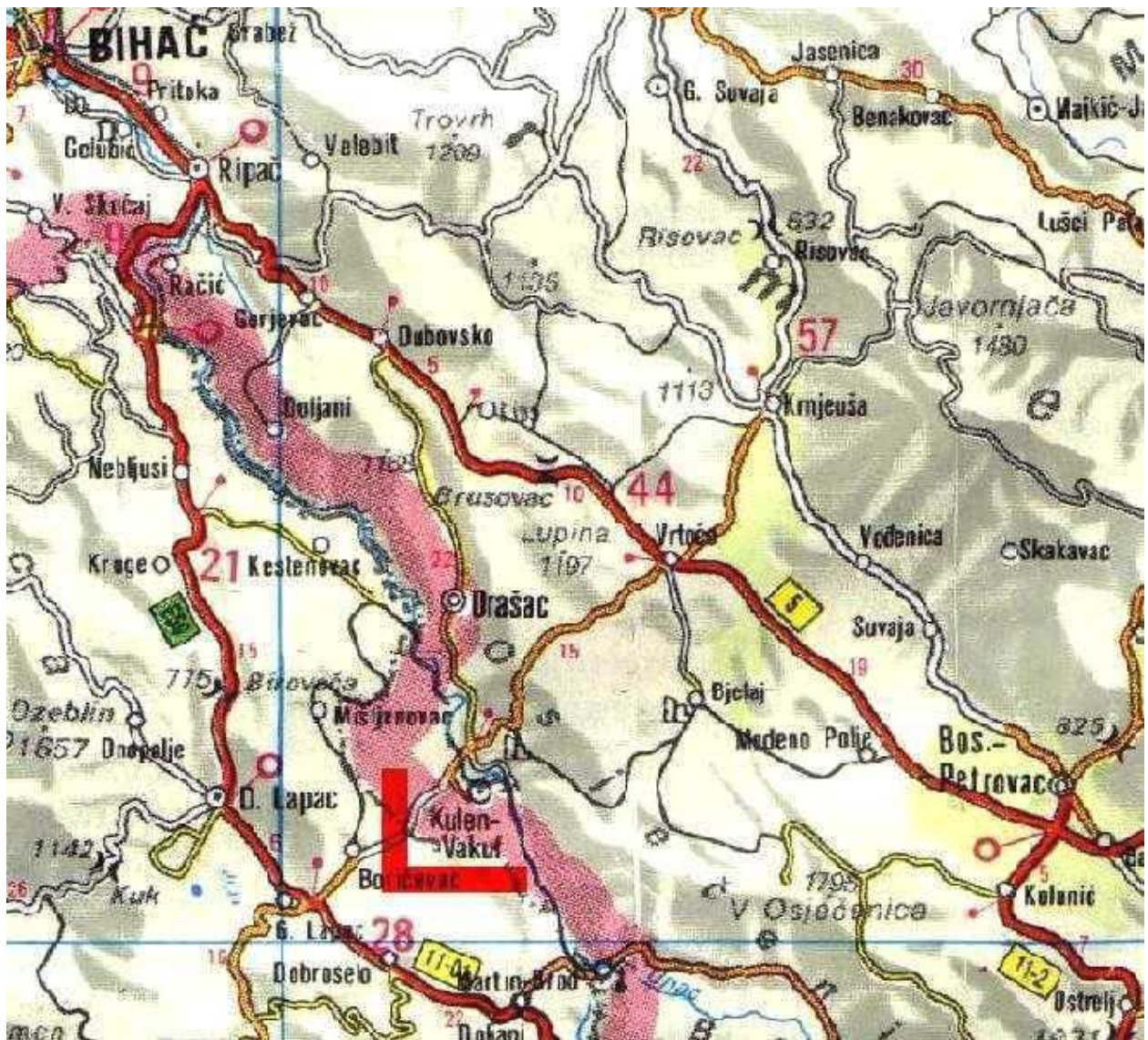
Na **Prkosima su po ela ubijanja. Oko 400-500 žena i djece, ubijeni su u obližnjem šumarku**, a oko 70 muškaraca smaknuto je nad nedalekom jamom. Ostatak od oko 2,5 tisu a civila vra en je u Kulen Vakuf,

odveden u roblje, kako su srpski partizanski zapovjednici objašnjavali svoje djelovanje. Oni su podijeljeni u nekoliko grupa. Oko 400-500 muškaraca odvedeni su na središnji gradski trg gdje su držani pod stražom. **Oko 900 civila – žena, djece i staraca odveden je u Hanžića grahorište, lokalitet pored Kulen Vakufa i tamo poubijani, dok je oko 400-500 civila, opet žene i djeca polovina smaknuta na Vakufskom buku. Zarobljene su muškarce iz Kulen Vakufa partizansko-etničke jedinice vezane sprovele u Martin Brod (udaljen oko 12 km) i tamo zaklali.**

Katolika su sela okruživala naselja u Ljutoj dolini i Kulen Vakuf u BiH, dok je u samom Kulen Vakufu živjelo uglavnom muslimansko stanovništvo. Ta su naselja na bosanskoj i lijevoj strani Une – Vrtoče, Krnjeuša i Boričevac, te župa Bosansko Grahovo bili napadnuti i uništeni u srpnju i **kolovožu 1941.**, od strane združenih etničkih i partizanskih postrojbi koje su djelovale zajednički. U napadima naselja su spaljena do temelja, te je svaki Hrvat kojeg su partizani uspjeli naći i bio masakriran, bez obzira na spol i dob. U tim napadima, kao i u napadu na vojno pojačanje upućeno u Kulen Vakuf, etničko-partizanske postrojbe koje su tada činili 95% Srbi koji su stekli samopouzdanje i došli do određene količine naoružanja.

Samoorganizirana obrambena milicija u Kulen Vakufu bila je vrlo slabo naoružana. Njeni su pripadnici posjedovali nešto lovačkog naoružanja i nekoliko starih pušaka, od kojih su najmodernije bile iz Prvog svjetskog rata. Pokušaj da se iz Zagreba dobavi oružje završio je neuspjehom. Delegacija upućena s tom misijom vratila se praznih ruku.

Mještani Kulen Vakufa surađivali su s domobranskom satnijom satnika Vebera držeci i straže oko mjesta. Pojedinačni napadi po okolini mjesta tijekom srpnja i kolovoza prerasli su u rujnu u otvoreni napad na Kulen Vakuf. Napad su kombinirano izvele partizansko-etničke postrojbe iz Bosne i Hrvatske. Iz pravca Drvara djelovao je 2. drvarski gerilski odred Sloboda, dok su iz Like djelovale ustaničke postrojbe predvođene Gojkom Polovinom i okom Jovaninom. Postrojbe iz Like napale su muslimanska sela Kliševi, Bukove i Orašac te su ih pozivali na predaju govoreći da im neće biti ništa. No muslimansko stanovništvo im nije vjerovalo jer su znali kako su prošla susjedna sela prije njih. Mještani su odgovorili da se ne žele predati. To je dovelo do oružanog sukoba. Gojko Polovina navodi kako je otpor bio tako žestok da su morali paliti kuće iz kojih je pružan. No, branitelji su se premještali u nezapaljene kuće i nastavljali s otporom.

Za to vrijeme, mještani pretežno muslimansko stanovništvo se povla i prema Kulen Vakufu. Priliv izbjeglica u Kulen Vakuf naglo je pove ao populaciju. Uz oko 2 000 stanovnika uglavnom muslimana Kulen Vakufa, u gradu su bile i izbjeglice iz mjesta Ljuto ke doline (ukovi, Orašac, Klisa) kao i izbjeglice iz ranije uništenih li kih naselja (**Bori evac**). To je broj ljudi u Kulen Vakufu pove alo na oko 6 tisu a, Uz takav priliv civila, procjenjuju i da nije mogu e izvesti uspješnu odbranu Kulen Vakufa, satnik Veber donosi odluku o evakuaciji prema Biha u. U tu svrhu formira zbijeg na ijem se elu nalaze naoružani domobrani i mještani, a za njima je slijedilo stanovništvo po naseljima. Iza domobrana išli su stanovnici ukova, potom Orašca, Klise i na kraju Kulen Vakufa. Li ki izbjeglice nisu inili posebnu grupu nego su bili raštrkani duž kolone. Iako se i danas me u Srbima njeguje mit o Kulen Vakufu 1941., kao o teško naoružanom ustaškom gnijezdu zauzetom tek poslije teških borbi, injenice govore protiv njih.

Kad su partizansko- etni ke postrojbe ušli u grad 6. rujna, on je bio prazan. Nitko nije pružao otpor, dapa e u njemu uop e nije bilo stanovnika. Ostala su tri mladi a SKOJ-evca Vakufljanina koji su uzeli komad crvenog platna i objesili na minaret gradske džamije žele i s crvenom zastavom do ekati partizane. No, prvi su partizani došli u Kulen Vakuf s jasnom namjerom da kolju Turke jer kod Srba je i tad bila duboko urezana osvetni ka mržnja prema muslimanima pa su esto napadali njihova sela i inili zlo ine i kao pripadnici etni kih a i partizanskih postrojbi iji je i jedan i drugi sastav bio uglavnom Srpski a što je muslimane uglavnom opredijelilo na stranu NDH koja se prema muslimanima postavila zaštitni ki. Tri mladi a ljevi ara za njih su bili tek Turci koje treba likvidirati.

oko Jovani general JNA

Partizani su zauzeli Kulen Vakuf, a za komandanta mjesta imenovan je oko Jovani, kasniji general JNA. Glavnina partizansko-etničkih postrojbi krenula je za zbjegom koji su sustigli na Prkosima, visoravni, desetak kilometara od Kulen Vakufa u pravcu Bihaća. Zbjeg je krenuo ujutro iz Kulen Vakufa pravcem ovka – Prkosi – Ripa. Veliki dio zbjega sačinjavala su kola s konjskom zapregom na kojima su bili članovi domaćinstava, starije osobe, žene i djeca. Na ovci partizani su iskopali jarak na šumskom putu tako onemogućavajući prolazak konjskih zaprega. Mještani su put nastavljali pješice, naoružano u kolone i prvi dio zbjega uspjeli su se probiti kroz partizansko-etnički obrub i preko Ripa do i do Bihaća. Drugi dio zbjega uglavnom muslimana mještana Kulen Vakufa i nešto Hrvata iz okolnih sela zastao je na Prkosima, a nada je probušena glasinom da tu trebaju čekati kamione koji su po njim poslani iz Bihaća da ih odvedu u sigurnost. No, umjesto prijevoza došli su partizani koji su ponovno zatvorili obrub, zarobili zbjeg i odveli ga natrag u Kulen Vakuf. Na **Prkosima su počinjena ubijanja. Oko 400-500 žena i djece**, ubijeni su u obližnjem šumarku, a oko **70 muškaraca smaknuto je nedalekom jamom**. Ostatak od oko 2,5 tisuća civila vraćen je u Kulen Vakuf, odveden u roblje, kako su srpski partizanski zapovjednici objašnjavali svoje djelovanje. Oni su podijeljeni u nekoliko grupa. Oko 400-500 muškaraca odvedeni su na središnji gradski trg gdje su držani pod stražom. **Oko 900 civila – žena, djece i staraca odveden je u Hanžića grahoriste, lokalitet pored Kulen Vakufa i tamo poubijani**, dok je **oko 400-500 civila, opet žene i djeca**, odveden je u prostor bivše policijske stanice na Vakufskom boku gdje ih je polovina smaknuta a pola pušteno.

Zarobljene su muškarce iz Kulen Vakufa partizansko-etničke postrojbe vezane sprovele u Martin Brod (udaljen oko 12 km) i tamo zaklali. Kao potstrekar naročito se istakao Pero Čilas, nekadašnji žandarmerijski narednik koji je jahao duž kolone govoreći da su svi muslimani ustaše i da ih sve treba pobiti. Uz njega među vođama ubojica je bio i Mane Rokvić.

Iživljavanje nad Kulen Vakufom trajalo je desetak dana da bi se partizani nakon toga povukli u planine. Tijekom cijelog rata u Kulen Vakuf se nije vratio život. Tek poslije rata stanovnici koji su preživjeli su počeli dolaziti natrag i raditi na obnovi. Gradska džamija, kao simbol normalnog funkcioniranja života, obnovljena je tek 1980. godine, punih 39 godina nakon zločina. Nažalost, nije bila dugog vijeka. Već 1992. od ljudi sa petokrakom na čelu ponovo je uništena kao i prvi put, ovaj put je minirana, kamenje srušene bogomolje odnešeno je iz Kulen Vakufa, a na njenom mjestu je napravljeno parkiralište.

Ogledan je trend da mjesta na kojima su ubijeni civili muslimanske nacionalnosti, od strane partizana imaju najmanje obilježja. U područjima Bosanske Krajine, Hercegovine i Istočne Bosne gotovo je svako mjesto ostalo neoznano. Ljudi šute o žrtvama muslimanske nacionalnosti i 71 godina po okončanju rata. Još uvijek nemamo političke hrabrosti da ljudima kažemo istinu. Vrijeme je da se ljudima kaže da je u prvim danima rata pogubljeno na desetke tisuća Muslimana. Istina je došla u obliku rata. U prvim mjesecima rata 1992. godine u Bosni ubijeno je, zatvoreno i protjerano iz svojih domova desetine tisuća civila. Opet su žrtve pretežno bili bošnjački i hrvatski civili. Bio je to nastavak prošlog rata, ovaj put ponovno su došli ljudi sa petokrakom na glavi kao i 41. Srpski je nacionalizam otvoreno pokazao svoje pretenzije na dijelove Hrvatske i cijelu Bosnu. Svi koji su bili smetnja ostvarenju tog nauma trebali su biti uklonjeni. Ponavlja se 1941., govorili su stariji.

O zločinu u Kulen Vakufu nije se govorilo u SFRJ. Osnovni je razlog što su počinitelji, kao i odgovorni za zločin tijekom rata ostvarili svoje funkcije. Javno iznošenje njihove krivice moglo je rezultirati lošim posljedicama po preživjele svjedoke zločina. Zločinci, zaštićeni funkcijama kao i liki medvjedi, dočekali su starost i smrt, no za svoje zločine nisu odgovarali.

Više je razloga za to.

Kad danas gledate Srbe u Srbu, u društvu hrvatskih antifašista, pitate se o kakvoj je to groteski riječ. Preživjeli antifašisti i njihovi potomci slave okupljanje etnika fašista i partizana kao Dan antifašističke borbe. Tko je tu lud?

Ustanak naroda Like i Korduna današnji je naziv za taj sramotni događaj. U Srbu se 1941. okupilo oko tisuća u kasnijih etnika i šezdesetak komunista. Kao početak ustanka slavi se napad ustanika na vlak i pogubljenje nenaoružanih hodočasnika katolika civila u njemu. U normalnim bi se zemljama sudionici takvog obilježavanja uhapsili i kaznili zbog poticanja na vjersku i nacionalnu mržnju. No, je li današnja Hrvatska, iako članica NATO pakta i Europske Unije, normalna zemlja?

Naime, nakon kapitulacije fašističke Italije 1943. godine vojnici su se, kao i drugi liki i dalmatinski etnici, pridružili narastajućoj antifašističkoj vojsci, većinom postrojbama 6. likove divizije partizanske vojske. Kao njihovi pripadnici sudjelovali su u vjerojatno osobno najdramatičnijoj ratnoj epizodi partizanskog vođe Josipa Broza Tita – Desantu na Drvar 1944. godine.

Poduhvat spašavanja partizanskog vođe uspješno je ostvaren, liko su dobili i spomen pjesmu: Šestolik spasila Maršala, a Tito je, kao pravi poglavica, od liko dobio i djevojku, Jovanku Budisavljević, na dar.

Službena verzija tijekom trajanja SFRJ glasila je kako je narod, predvođen Komunističkom partijom Jugoslavije, podigao ustanak protiv okupatora i domaćih izdajnika. Svi navedeni elementi stoje. No, jesu li navedeni svi elementi?

etnika je pobuna protiv novouspostavljene države počela netom nakon uspostave, 12/13 travnja 1941. u Gračacu. Prvi su cilj pobunjenika bile domobranske postrojbe u Lici, da bi se napadi potom proširili na sve Hrvate u području, nešto me to podsjetna na “Balvan revoluciju 90-tih. Bilo je etniko išćenje mnogo prije definiranja pravnog pojma. Mile Pešut, nekadašnji etnik zapovjednik, u svojim sjećanjima govori kako je ustanak 1941. u Lici i Dalmaciji bio etniko, a partizani su kasnije sebi prisvojili sve zasluge. Zbog osobnih interesa komunističkog vođe Josipa Broza Tita, kao i zbog interesa očuvanja vlasti za vrijeme SFRJ, zločin u Kulen Vakufu nikada nije istražen niti su počinitelji kažnjeni. Po liniji zapovjedne odgovornosti, za genocid u Kulen Vakufu odgovorni su vođa Jovanić, koji je obnašao dužnost zapovjednika Kulen Vakufa nakon osvajanja, i Gojko Polovina kao zapovjednik ustanka u Lici. No, u Kulen Vakufu najbrutalniji zločin u rujnu 1941. ubijeno oko 2,3 tisuća civila pretežno muslimana a grad, kao i cijela Ljutačka dolina u potpunosti su uništeni. Uz Kulen Vakuf, riječ je o naseljima Kliševi, Bukovi, Duljci, Orašac, Klisa, Demirovića brdo, Lužine, Ostrovica i Havalala. Kasniji generali JNA vođa Jovanić i Gojko Polovina imaju zapovjednu odgovornost za učinjenu štetu, a preko njih i država za koju su ratovali, kao i njene nasljednice. Treba ista i kako SFRJ i KPJ/SKJ tijekom svog postojanja nikada nisu ni pokušali ograditi se od ubojica Kulen Vakufa, a odgovornima za zastranjenja prigodno su proglašeni u ratu poginuli Pero Bilas i Mane Rokvić.